

Hétről Hétre

A MAGYAR HIRLAP SZÉPIRODALMI MELLÉKLETE

A háboru "igazságai"

A világháboru legválságosabb korszakát éljük. Három és fél esztendői szakadatlan küzdelem után, szemmel láthatólag közeledik az emberiség a véghez. A vég kezdete az, ami a nyugati háremzőkön ma történik. Súlyos tévedésbe esünk azonban, ha azt képzeljük, hogy a vég kezdetét rövid időszak választja el a vég végleges bekövetkezésétől. Az igazi vég esztendői mulva következhet be, az igazi véget újabb hároméves esztendő háboru után ünnepeletheti a felszabadított emberiség. Hangos viták és meszszejáró elmélkedések foglalkoznak ma azzal a kérdéssel, elfoglalja-e a német katonai erő Amiens, Arrast, Yprest, vagy Calais-t? De a csatorna minden kikötőjét elfoglalhatja a német, ostromolhatja ismét Páris erődét és még mindig messze lesz a vég, sőt messzebb, mint valaha volt. A német katonai tulerő győzelme, nem sietteti, ellenkezőleg, késlelteti a békét. Nem jelentene döntő győzelmet Németország részére még Páris elfoglalása sem, mert nem városok, megyék és országrészek elfoglalása, hanem hadseregek teljes megsemmisítése jelentheti a háboru végét. És napról-napra tüntetőbben igazolják az események, hogy tisztában van ezzel az igazsággal a német hadvezetőség, hogy az angol hadsereg megsemmisítését előzza a nyugati támadások folytonossága. A ma háborujában, hadseregek megsemmisítése elképzelhetetlen, keresztülvihetetlen munka. Az orosz hadsereg megmaradt, épp és erős maradt százmérföldes visszavonulás után is. Hiába kergette a német a Kárpátoktól egész Rigáig és Brest-Litovsziig Nikoláj Nikolájevics seregét. A haderő csökkent, a hadsereg megritkult, de nem pusztult el az eleven erő. Csak a forradalom belső vihára ingathatta meg alapjaiban az orosz hadsereget. Angliában és Franciaországban nem ismétlődhet meg Oroszország esete. Az angol-francia hadseregekben nem pusztíthatnak olyan belső nyavalyák, melyek megfertőzték és elpusztították az orosz hadsereget. Bármennyire kedvezzen is a pillanatnyi helyzet Németországnak, bármilyen hangzatos sikereket is érjen el a kö-

zeljövőben, nem tekinthetünk döntő jellegűnek semmit.

Lényegesen megváltozott a helyzet, amióta eselekvő részese a háborunak az Egyesült Államok. Ha Amerika nem csatlakozik Németország ellenségeinek táborához, akkor jogos önteltséggel tekinthetne a jövő elé az önkényuralom fegyveres táborá. Amerika segítségével, letiporhatnák, meghódíthatnák a nyugatot, békére kényszeríthetnék a szövetségesek táborát. Amerika dönti el a világháboru! Tisztán látjuk ma ezt az igazságot. Amerika erejétől függ a világ jövőendő sorsának kialakulása.

Németország erősebb ma, a nyugati haretén, mint valaha. Németország olyan erővel kezdte meg tavaszi támadásait, hogy ezt az erőt képtelen fokozni és az elvesztett erőt képtelen pótolni. A német seregek ereje küzdelemről-küzdelemre, esatáról-esatára, esökken. A halottakat, a sebesülteket, a hadifoglyokat nem pótolhatják ujakkal, nincs a végtelenségig tartó tartalékja. Ezzel szemben a szövetségesek, ha nem is rendelkeznek végtelen tartalékokkal, de jogosan bizhatnak abban, hogy hosszú esztendőkre biztosítva vannak, hosszú esztendőkön keresztül nyugodtan számíthatnak folytonosan újabb és újabb harcokra. Amerika erejét lebecsülték és tulbecsülték, de egyetlen becslés sem tagadhatja le, hogy az Egyesült Államok 100 milliói nemzet és a 100 milliói nemzet könnyen vézenyelhet tízmilliói hadsereget a háboru tüzebe.

Megállapították a katonai szakértők, hogy a német támadások elkecseregett erejének és gyorsaságának egyetlen oka az, hogy végezni akar az ellenséggel, mielőtt érezhetővé válik az Egyesült Államok segítő ereje. És ezzel a világháboru új szakasza veszi kezdetét: a világtörténelem legizgatóbb, legnagyobb arányu versenytutása. Ez a verseny eldöntheti a nagy kérdések tömeget: minden eldőlhet, ha eldől az a kérdés, ki érkezik előbb a célhoz, ki lesz a gyorsabb: Amerika vagy Németország? A nyugati haretér offenzívájával megkezdődött az a küzdelem, mely nem városokat, nem kikötőket, nem területeket, hanem időt akar

nyerni, időt akar hódítani. És ez a körülmény egyttal megmagyarázza azt is, miért viv oly hősies, elszánt, véres harcokat jelentékeny kiterjedésű és jelentéktelen fontosságú földdarabokért az angol-francia-amerikai hadsereg. A hadvezetőségek mindennapi hivatalos jelentései elárulják, hogy minden támadást ellentámadás követ, hogy parányi községek, vagy magaslatok tiszter is eserelenek gazdát, míg végre a tulereő hatalmába kerülnek. A világháboru viharzása óta, soha nem volt oly megdöbbenő nagy értéke minden talpalatnyi földnek, mint ma és soha oly drága árat nem fizetett minden lépésért a német, mint ma.

A világháboru kitörése óta sok "igazságot" állapított meg az elmélet. Sok böles "igazság" született csak azért, hogy a holnap megeafolja őket. Megállapították az írógépek és töltőtollak, hogy az az ország nyeri meg a háboru, mely jobban győzi pénzzel, az marad a győztes, akinek az utolsó arany marad a markában. Később a munició foglalta el a pénz helyét és újból megállapították a tudósok, hogy az utolsó töltény dönti el a világháboru sorsát. Ma már egyetlen háboru országban sines pénz- vagy munició-kérdés. Mindegyik hadviselő országnak van bőven pénze és bőven van municiója. Következett az élelmiszer kérdés. Szót kértek ismét a bölesek és kijelentették, hogy az nyeri meg a háboru, akinek az utolsó falat kenyere, az utolsó szem buzája megmarad. Ezt az elméleti igazságot is megdöntötte a megvesztegethetlen gyakorlat. Megszülettek a különféle blokádok, elzárták a nagyvilágtól Németországot, szörnyű pusztítást vitt végbe a tengerelatti hadjárat, de a háboru nem dönt el; megtanult a nép éhezni. És most, a legnagyobb küzdelmek idején helyet követel a legujabb igazság, mely a legösibb igazság, hogy a háboru a katonák döntenek el: az emberek. Az nyeri meg a háboru, akinek az utolsó épkézlab katonája megmarad. Anglia nyíltan és őszintén feltárta a helyzetet. Megmondotta Lloyd George a miniszterelnök és megmondotta Balfour a külügyminiszter, hogy Angliának elsősorban katoná kell Ameriká-

tól: ember kell elegendőször és csak azután a sok többi. Ha az angol-amerikai-francia tábornak több katonája lesz, mint Németországnak, megnyeri a háboru, — ha nem — úgy nagyon szomorú jövő fenyeget.

Amerikától függ egyesgyedül a jövő. Az amerikai katonák döntenek el a világháboru és soha nem juttatott a sors magasztosabb, na gyobb szerepet egyetlen országnak sem, mint aminő most a Egyesült Államok osztályrésze. Amerika dönti el a háboru és így joggal illeti meg a döntő szó a béke kérdésében is. És ebben látjuk az emberiség legnagyobb biztosítékát. Azé lesz a döntő szó a jövő megépítésében, aki önzetlen ideálókért, emberi jogokért, az élet értékeiért és szentsegeiért fogott fegyvert.

A nyugati győzelmek diadal-mámorában ösmerhettük csak meg tisztán a német császári uralom céljait. A diadal-mámorban, a vér részegségében pucorra vetkeződött az önkényuralom furiája. Nem vallotta meg hivatalosan háboru céljait és békefelteleteit a császári kormányzat, de ma már mindenki tudja. Ma már mindenki tudja, hogy Németország egyetlen háboru célja a fegyveres rablás, egyetlen békefeltelete a világ minden nemzetének leigázása mellett a világaluralom. Ma már nem penget békés hurokat a császári kancellár ma már nem óhajt területhódítás és hadisare nélküli békét, a császári birodalmi gyűlés. Nyugodtan, szemérmetlenül, kérkedve hangoztatja Németország: hazudott mindig, hazudott folyton, a mikor azt állította, hogy "önvédelmi" háboru folyt. Németország a világaluralomért harcra és ebben a harcban ragadja magával szövetségeseit. A világaluralom első követelése a jelenlegi szövetségesek biztosítása, a jelenlegi szövetségesek tökéletes lelancolása. Németország győzelmé egyet jelent szövetségesinek bukásával. A kettős monarchia csak hübéres országa maradhat a császárnak. Magyarország világbirodalmi tartomány lehet csak. És a német világbirodalom nem elégszik majd meg azzal, hogy hatalma alá kényszeríti szövetségeseit. Nem csak Német-

(Folytatás a 2-ik oldalon.)

Naplótöredékek

IRTA: HELTAI JENŐ.

Péntek.

NEM is kellett a tükörbe néz-
nem. Ha egy asszony vénül,
az meglátja a szobalányán és a
férjén. A szobalány már nem
díszíti és vetkezeti ugyanazzal
a gonddal, amelyvel azelőtt, tü-
relmetlen és kegyetlen, mintha
csak azt mondaná: neked így is
jó, neked ennyi is elég. A férj
pedig... Oh a férjről ne is be-
szélgünk. Ahelyett, hogy növeke-
dés gyöngédséggel övezné körül
azt, aki az ifjuságát, a szépségét,
az üdességét neki áldozta, ahe-
lyett, hogy azzal a kegyelettel
nézze ránk, amely a legutolsó ro-
mót is megilleti, szinte odakiált-
ja nekünk: már nem vagy fiatal,
már nem vagy szép, már nem
vagy üde, már nem kellesz nek-
em! Még jó, ha a férj és a
szobalány nem szövetkeznek,
hogy együtt nevessenek a herva-
dásán.

Nem tudom, más asszony bele-
nyugszik-e a vénülésbe? Én nem
nyugodtam bele és mikor a szem-
em szögletében az első ráncot
felfedeztem, valósággal föllá-
zadtam a sors, az élet ellen. Ta-
lán, ha gyermekeim volnának,
meg tudnám érteni, hogy a mi
végzetünk az elhervadás, az el-
múlás, mert helyünket másnak
kell átengednünk, az ifjakra,
az erőseknek, a szépeknek, akik-
ben tovább élünk, akikben to-
vább fiatalok maradjunk. De így,
amikor nem marad utánam sem-
mi, amikor a bennem forrongó
életerőből nem adtam át senki-
nek semmit, amikor az anyaság-
tól nem kaptam utlevelet a meg-
vénülésre, amikor legjobban sze-
retek élni és legjobban ragaszkod-
om az ifjuság és szépség bizto-
sította kiváltságokhoz: micsoda
jogon veszi el tőlem az idő a fia-
talságomat, a szájam pirosságát,
a szemem fényét és a hajam szí-
nét? És hogy meri elvenni anél-
kül, hogy esérébe adna valamit
érte? Hogy meri elfordítani tő-
lem a férjem szeretetét, anélkül,
hogy a gyermekek szeretetével
kárpótolna? Ez igazságtalanság!

Azonban küzdöttem a megvé-
nülés ellen. Oh, nem külső esz-
közökkel, hanem lelkiekkel. Elő-
ször is fölmondtam a szobalány-
nak, elküldtem. A másik, az új,
nem tudta, hogy valaha fiatalabb
voltam. Azután következett a do-
log nehezebb része: a férjem. Hi-
szen megboesátható, ártatlan és
gyönyörű hiúság az, amikor az
ember csak a szobalányának
meg a férjének akar fiatal ma-
radni! Azoknak, akik minden-
nap látják, akik mindig körülöt-
te vannak. De az is igaz, hogy
ez a legnehezebb, mint ahogy a
nagy embernek is legnehezebb
az inasa előtt nagynak lennie.

Persze, ha a férjemnek éppen
ugy fölmondhattam volna, mint
a szobalányomnak, ha éppen ugy
elküdhettem volna és éppen ugy
kereshettem volna helyette egy
másikat, aki nem tudta, hogy va-
laha fiatalabb voltam. De hát ez
— sajnos — lehetetlen, már csak
azért is, mert a férjemet még a
fiatalságomnál is jobban sze-
retem. És vissza fogom hódítani és
bebizonyítom neki, hogy ő sza-
már és rossz, én pedig szép és ki-
vántos vagyok és az maradok,
amíg nekem úgy tetszik...

Vasárnap.

Azonban érdemes-e egy már
kopaszodó és elhízott ember sze-
retetével (hogy a szerelem szót
meg ne szentségtelenítsem) ennyit
törődni?

Valahányszor megnézem ma-
gam a tükörben és részletesen és
tárgyilagosan megvizsgálom, hogy
ifjúságomból és üdéségemből
mennyi pusztult el, mindannyi-
szor a megelégedés egy nemével
nyugtatom meg, magamat: na-
gyon kevés. Olyan kevés, hogy ha
a férjemet meg akarnám csalni,
csak intenem kellene és a követ-
kező pillanatban férjem minden
barátja a lábamnál heverne, hi-
szen a fele még ma is szerelmes
belém. Miért ragaszkodom tehát
éppen ennek az egy és most már
határozottan kiállhatatlan, em-
bernek a hódolatához?

De hát, ha annyi sok eszten-
dön át hű voltam hozzá, ma csal-
jam meg? És miért csaljam meg,
amikor nekem éppen az ő szere-
tete fontos?

Oh, ha valamit ki tudnék eszel-
ni!

Szerda.

Kezdek elmaradozni hazulról.
A férjem ma nem közönséges
meglepetéssel vette tudomásul,
hogy egész délután nem voltam
otthon. A szobalány felvilágosi-
totta arról, hogy tegnap délután
sem voltam otthon — én, akit
különben alig tudtak hazulról
kimozdítani.

— Anyámnál voltam, — mon-
tam a férjemnek, mikor közvet-
lenül vacsora előtt betoppantam
a szobába.

Azonban ez a dolog csak meg-
lepte, de nem nyugtalanította.
Harmadnap már egészen termé-
szetesnek ítélte, hogy sohasem
vagyok otthon, hiszen ő sines ot-
thon, a lakás üres és unalmas.

A SÖTÉT PÁRKA

Három bus párka áll az élet utján
A nő a kártya, a halál.
Ó sötét párka, fátylasarcu, rejtett,
Engem kötényed titka vár.
Nem kérdezem, tündér vagy-e, banya?
A szeretőm leszel száz éjszaka.
Az életem péntekjén felkereslek
Hozzad örjögve felfohászkodom
És kérem az ígét, a szót, a kulcsot,
Lábadra ejtve ráncos homlokom.
Lassu nekem az élet — sokszorozd meg
És adj a láznál lázabb lázokat.
Oly titkos ez a kincsesláda, nyisd fel
És hulljon le az iszonyu lakat.
Pörögjenek most gyorsan minden orsók,
Lássak ragyogva, mint még sohasem
Mutass nekem most bölcsőt és koporsót,
Sötét ujakkal illesd meg a sorsot
És gombolyítsd le lassu életem.

Azzal azonban nem törődött, ho-
vá megyek, mit csinállok? Esze-
ágába se jutott az, hogy félté-
kenyekedjek — pedig én erre ala-
pítottam az egész esatervemet.
No persze, majd ilyen egy vén-
asszonyra fog féltékenykedni.
Husz éves házasság után! Magam
is komikusnak és mulatságosnak
láttam a dolgot. De makacs vol-
tam, mint az öszvér, — és most
már a világ minden kincséért sem
hagytam volna abba a dolgot.
Vagy végképen, visszavonhatat-
lanul fölsülök, vagy győzöm
kell!

Csütörtök.

Miután az eddigi adagok gyön-
géknek bizonyultak, erősebb szer-
hez kellett nyulnom.

Ha együtt voltam a férjem-
mel, szórakoztattam és álmodo-
zónak láttam; néha minden ok nél-
kül összerázkódtam vagy nagyot
söhajtottam. A férjem mindezt
nem tudta mire magyarázni, de
tartozom az igazságnak azzal,
hogy a bensőmben dúló titokza-
tos forrongást nem is próbálta
megérteni, nem is érdeklődött
iránta. Csak tudomásul vette,
mint valami megmásíthatatlan
tényt — például a világ teremté-
sét — anélkül, hogy annak szülő-
okára kíváncsi lett volna.

Az este azután, mikor az ágy-
ban mennyei nyugalommal olvas-
ta az újságját, és én mély álmot
szimuláltam, hirtelen megszólal-
tam, mintha álomban beszél-
nék:

— Oh János... János!

Szándékosan ezt a prózai ne-
vet választottam, mert a férje-
met Győzőnek hívják. A férjem,
ahogy a szempillám alól láttam,
letette az újságját és csodálkoz-
va nézett rám.

— János! — ismételtem olva-
dékony suttogással.

Láttam, hogy a mérég hat.

A férjem letette az újságot,
boszusan elfujta a gyertyát, va-
lamit morgott magában, a füle-
re vonta a takarót és aludni próbá-
l. De sokáig nem tudott el-
aludni, ide-oda hánkolódott. Kény-
telen voltam az arcomat a ván-
kosba temetni, hogy a nevetésem-
mel el ne áruljam magam...

Péntek.

A reggelinél igen különösen
nézett rám.

Láttam, hogy a szája szögletét
minden pereben kérdőjellel
görbíti és egész lényét a "Já-
nos" név tartja fogva. Én lesüt-
töttem szemmel, zavarodottan ültem
és csak néha néztem rá, de akkor
is olyanformán, mintha folyton
attól tartanék, hogy elárulok va-
lami fontos és rettenetes dol-
got...

Tízszor is elnyelte a kérdést,
Hiszen közben állandóan viz-
sgálta az arcomat, a természetet.
Szemmeláthatólag azt mérlegel-
te: vajjon elég fiatal vagyok-e
még a bűnre, a házasságtörésre?
Vajjon tetszem-e még a férfiak-
nak? Nem tudta eldönteni, hogy
ő lát-e rosszul vagy a többiek?
Mert neki még mindig vén vol-
tam, ezt abból láttam, — hogy
a végén elmosolyodott — és nem
kérdőzködött Jánosról.

Megállj csak!

Péntek este.

Ma megkapta a kegyelemdő-
fést.

A vacsora már régen kihűlt és
én még nem voltam otthon. Ami-
kor végre beléptem, a férjem
nagy lépésekkel járt föl-alá a
szobában.

— Kicsit megkéstem, — mon-
tam tettetett közönnel. — A-
nyámnál voltam.

— Anyádnál? Hiszen anyád
most ment el innét! Eddig várt.

És fagyosan, szigorúan nézett
rám, míg én sápadtan léptem
hátra. A kalapom ferdén ült a
fejemen, a hajam össze volt ku-
szálva, a bluzomon vagy három
gomb nyitva volt és a cipőmön
csak a legfelső volt begombolva.
Mindez oly ríktóan, oly tünte-
tően, oly szinpadiasan volt ren-
dezve, hogy józan ember nem ül-
hetett volna föl ennek. De a fér-
jem! Rám rontott, mint egy sa-
kál, megragadta a kezemet és
térdre rántott:

— Nyomorult! Valld be... a
szeretődötől jössz...— Oh, — mondtam én gyöngén
tiltakozva.— Ne tagadj... ne merj ta-
gadni semmit! Mindent tudok.— De Győző, az én korom-
bom...— Annál rettenetesebb a bü-
nöd...

— Esküszöm, ártatlan vagyok...

— Hazudsz... elárultad ma-
gad... Jánosnak hívják.

Erre már nem tudtam a kaca-
gásomat elfojtani. Kacagtam hosz-
szan, sokáig, úgy hogy a köny-
nyeim esorogtak belé. A férjem
megdöbbenve, ostobán nézett rám,
azután végigsimitotta a homlo-
kát, mintha sejteni kezdené a
komédiát.

Szombat reggel hét órakor.

...győztem...

Köszönettel Dezső

Temetésen

A lakás kiesény s a boldogult méltóságos urnak olyan sok tisztelője volt, hogy ezek most nem férnek be az öt apró szobába; a lépcsőházban is sokan szorongnak. A szertartás már megkezdődött, de a lépcsőn még egyre jelentkeznek új meg új alakok, a kik egy pillanatra még csak be akarják kukkantani a lakásba, hogy leróhassák a kegyelet adóját. Azok közül pedig a kik már vagy egy félóra óta üszadtak odabenn, sokan kimelekednek a folyosóra; némelyik levegő után kapkod, mások attól tartanak, hogy nagyon meghűlhetnek. Folytonos mozgolódás, de illedelmes esendő.

Közel a lépcsőhöz s a lehető legmesszebb az udvarra néző folyosó nyitott ajtajától, két öreg ur álldogál. Az egyik odatámaszkodott a lépcsőház fekete posztóval béburkolt falához; a másik makacsul kitart a mellett, hogy tovább folytathassa halk beszélgetését a jobb pozícióban lévő öreg úrral, de mindenkinek útjában van, s hol jobbra, hol balra kénytelen kitérni, hogy helyet engedhessen a kívülről vagy befülről jövőeknek. Kényelmetlen helyzete a társalgást kissé szakgatottá teszi.

Odabenn a nagytiszteletű ur sehogy se akar elkészülni a szónoklatával. Kissé hosszúra találta fogalmazni, nyilván azért, hogy legyen mit válogatni belőle, ha az újságok érdemesnek tartják a beszéd szebb részeinek a megörökítését. Néha a lépcsőházba is kihallatszik egy-egy szava; olyankor, a mikor egy-egy költői hasonlat szakad ki hatalmas tüdejéből.

— Igazán, egy cseppet se lát azik meg rajtad, hogy betegeskedtél — szólalt meg újra a falnál álló öreg ur. — Soha se voltál jobb szímben, a mióta ismerlek.

— Hagyd el, kérlek, — felel a másik — nekem már végem van! Ez az ütőérelmeszesedés, ha az orvosok még nem is nevezik annak. De hát én se élhetek örökké!...

— Képzeld, nem ütőérelmeszesedés! Hiszen valóságban fiatalodol! Ha én kezdenék testálni, a cukor bajommal, annak már volna értelme. De látod, én rá se gondolok... egy kicsit vigyáz magára az ember... aztán csak megvagyok így is valahogy. És meglehet, hogy még sokáig elhuzom.

— Cukor baj, ördög! Hiszen ma ga vagy a megtestesült egészség! És még ha úgy volna is! Kinél nem találnak cukrot az orvosok a mai világban! Régente senkinél se találtak cukrot, most mindenkinél találnak... így változik az orvosi divat. És egy kis cukor még hasznára válik az embernek, mert, a mint monddod, az ember ügyel és nem excedál.

— Excedálni...!... Mikor volt az!...

A másik félreugrik, hogy utat nyisson egy gyászruhás, őszhajú hölgynek. A társalgás megint megszakad.

Csak akkor folytatják, mikor az öreg hölgy valahogy már bejutott a lakásba.

— Nem ismered?...

— Nem. De alighanem a rokonsághoz tartozik.

— A rokonok már rég itt lehetnének. Hiszen mindjárt fél-negy!

— Ugy látszik a szertartásnak soha se lesz vége.

— Ez a pap nagyon szeret beszélni.

— Azért mégis jobb szeretem a református szertartást. A katolikus "Circumderunt"-ja mindig beteggő tesz. Az embernek, a karva, nem akarva, a halálra kell gondolnia.

— Engem mindenféle fajta gyászszertartás őszetör. Ugy elkinozza az idegeimet, hogy napokig sinylek egy-egy temetést. És még hozzá mindig meghülök.

— Magam is mindannyiszor az életemet kockáztatom...

— Azért te is eljársz a temetésekre.

— Illik, hogy megtegyem. Ez az egyetlen ugyan, a mit nem lehet viszonzni... de a ki nem tud egy kis kegyeletet tanusítani, az megérdemli, hogy a kutya se kísérje ki a temetőbe. És nekem már gondolnom kell erre...

— Ideje, egy kis közönséget szereznünk magunknak, nem igaz?!

— Hiába mosolyogsz... van benne valami.

Hallják, hogy odabenn a pap elhallgat... ők is szünetet tartanak. Belülről általános mozgolódás nesze hallatszik ki a lépcsőházba.

— Ugy látszik, vége a szertartásnak.

— Kijössz a temetőbe? Ha kijössz, gvere az én kocsimon.

— Én bizony nem gondoltam rá...

— Nekem ki kell mennem. A boldogult olyan sok szívességet tett nekem, a mit soha se viszonzhattam... legfőbb ideje, hogy én is megtegyek érte valamit, ha ezzel már nem is teszek sziveséget neki... Gyere velem; elbeszélgetünk egy kicsit.

— Az igaz, hogy már régen nem láttuk egymást...

— A szegény Feri temetése óta.

— Igen, egy idő óta mindig csak temetéseken találkozunk...

A halottat kihozzák és leszállítják. A gyászoló közönség a szűk lépcsőn csak lassan vonulhat le. Sokan óvatosságból még egy darabig fenn maradnak a harmadik emeleten; hogy egy kicsit lehűljenek, mielőtt a szabad levegőre érnek. Olyan meleg volt odabenn!... úgy megizzadtak!... s künn januári hideg van.

A két öreg ur is szándékos lassúsággal halad le a lépcsőn.

Lenn az egyik betessékeli a másikat egy csukott fiákerbe, s az ő kocsi is megindul a menet után.

Aztán tovább beszélgetnek.

A két öreg ur külsején semmi nevezetes. Fiatal hölgyek tiszter találkoznak velük és tizenegyszer is ösztetvesztenék őket. Két ősz szakál; két közönséges öregember, a kik nagyon hasonlítanak egymásra.

Mindössze az különbözteti meg őket, hogy az egyik az életért való küzdelemben csak úgy, mint előbb odafenn, a lépcsőházban, valamivel jobb pozíciót tudott ze

rezni, mint a másik, s ez a szerencséje meglátszik az arcán, a tekintetén, a hanghordozásán, minden mozdulatán, a másinak a külsején pedig ebben a pillanatban valami árnyék borong, talán annak a keserű tudatnak az árnyéka, hogy a barátja ezer vagy kétezer koronával több jövedelmet élvez, mint ő — nemesak egy két év, hanem legalább husz esztendő óta.

— Az ám, — tűnődik el a tekintélyesebbik — igazán furesa, hogy egy idő óta mindig csak a temetéseken találkozunk!...

— Hát az nem furesa, — szólal meg a másik — hogy bár más utakon jártunk, s más körben, más társaságokban éltünk, kora fiatalágunk óta minduntalan találkoztunk, itt vagy ott, de életünknek minden új korszakában más-más helyen?!

— Igazad van! Husz éves korunkban például mindig a "Tea-szalón" című mulatóhelyen találkoztunk. Te is más cimborákkal érkeztél, én is más társasággal, de találkoztunk és abban az időben mindig csak a "Tea-szalón"-ban találkoztunk.

— Ma is látlak, milyen kankánokat táncoltál, a mikor jókedved kerekedett!... Arra is emlékszem, hogy a "Tea-szalón" valamennyi vendége közül te voltál a legjobb táncos...

— De csak te utánad.

— Most már egészen mindegy.

— Aztán, ugy harminc esztendő korunkig mindig csak az éjjeli kávéházakban találkoztunk. Soha se találkoztunk máshol, csak az éjjeli kávéházakban.

— Később... abban az időben, a mikor már tul voltunk a harmincadik évünkön, de még innen a negyvenedikén... igazán különös... mindig ugyanabba a nappali kávéházba jártunk. Neked is más társaságod volt ott, nekem is más és mégis majdnem mindennap láttuk egymást.

— A legfuresább pedig az, hogy néha, a mikor kávéházakat változtattunk: a te kompániád véletlenül mindig ugyanabba a kávéházba botlott be, a melyikbe az enyém. Pedig nem kerestük egymást.

— Sőt többször is mintha kerülni akartál volna... már vagy engem, vagy a társaságomat.

— Ó, kerülni nem akartalak soha!... Hanem az csakugyan sajtáságos, hogy kivételképpen se kerülünk ugyanegy társaságba, pedig az életünk nagyobbik felét én is az alatt a tető alatt mörzsoltam le, a melyik alatt te!

— Aztán egy darabig véletlenül se találkoztunk, soha, sehol, pedig mindig egy városrészben, sokáig egy utcában, s három esztendeig egy házban laktunk... és most véletlenül mindig csak a temetéseken találkoztunk.

Megint elhallgattak. Mind a kettő arra az időszakra gondolt, a mikor véletlenül se találkoztak. Ebben az időben foglalkoztak egymással a legtöbbit. Mindent elkövettek, a mi csak kitelhetett tőlük, hogy egymásnak árthassanak. Szólták-zapulták, kisebbítették, gunyolták és ócsárolták egymást: mindegyik rajta volt, hogy nevétséges alaknak kiáltas-

sa ki a másikat; mindegyik ármánykodott; harcolt a másik érdeke ellen. Előbb úgy mozogtak ugyanabban az érdekkörben, mint két propeller, a melyek egymás közelében napról-napra ugyanart az utat futják meg a jobbparttól a balpartig meg vissza, újra meg újra... és bár folyton egymás szomszédságában vannak, valójában sohasem találkoznak, semmi közük egymáshoz; később pedig, nagy messzeségből, úgy tüzeltek egymásra, mint két páncélos hajó. Ez az időszak, a mikor véletlenül se látták egymást és mégis folyton csak egymás ellen manővereztek, a komoly küzdelmek, a nagy csaták időszaka volt; nekik tulajdonképpen csak ez volt: az élet, mert a mi előbb történt velük, az pusztán játék, szórakozás volt.

Miért csatároztak egymás ellen olyan megátalkodottan? — most már nem tudták volna megmondani. Miután hosszan versengtek, küzködtek, háborúztak — miután sokáig csak egymásra agyarkodtak, — miután hiába keresték egymást, hogy egy kis vérengzés lehessen a dologból: új embereket érkezték, a kik egyformán szívesen bántak el mind a kettőjükkel és egyszerűen félretolták őket a csatamezőről.

Eszköbe jutott: miért is csatározottak egymást olyan buzgón!... miért is pazaroltak el annyi erő, csak azért, hogy egymásnak kárt okozhassanak!... Milyen fölösleges fáradozás! Vannak most már elegenden, a kik ezt szívesen elvégzik helyettük!...

És most már nem gondolhatnak egymásra egy kis lelkifurdalás nélkül. Most már igazán jóbarátok: olyan jóbarátok, a kik nem akarnak ártani és nem tudnak használni egymásnak, de nagyon szívesen beszélgetnek el egymással, ha véletlenül találkoznak... kár, hogy csak nagyrítván találkoznak s mindig csak temetéseken.

— Tudod-e, mi jutot eszembe! — szólal meg az egyik őszszakállu, a mikor a koesi befordult velük a temető kapuján. — Az a sejtelmem támad, hogy a milyen furesán összekerültünk mindig, még a bajban is, bár tulajdonképpen soha se kerestük a találkozást... még itt is egymás mellé fogunk kerülni!

A másik végre szükségét éreste, hogy életében először őszintén szóljon ehhez az öregemberhez, a ki már olyan régen vándorol a szeme előtt.

— Könnyen meglehet, mert mi már nem várhatunk egyebet a világtól, csak egy-egy díszirhelyet. És ezek nagyobbrészt egymás mellett, egy táblában vannak.

FÜSZERES JÁTÉK

— A kis fiam, — mesélte egy szénész, — a minap különös állapotban került haza az iskolából. A ruhája össze-vissza volt lyukasztva. Kisebbségek lyukak voltak a kis kabátján és a nadrágján és rögtön láttam, hogy a ruha nem véletlen balesetnek, hanem ollónak vagy kések esett áldozatul.

— Az istenért, — kiáltottam rá, — mi történt veled?

A fiu szepelve, sirva vallotta be: — Fűszerezéskor játszottunk és én voltam az — ementáli sajt...

...nem volt
...korkor vol-
...Mand he-
...Es en azt
...mindenn
...névt emh-
...éknvkedni
...tátnod. Ké-
...kor — hogy
...lent emon-
...Tudtam,
...Hanyszor
...hozzam! Te
...Es en azt
...nék, erős-
...embernek!
...tekintélyed
...lettem rád.
...mber vagy,
...szelt nekem
...Hvíl érde-
...m, mntda
...oztam Hob-
...Hvíl titok-
...avasson de
...a kivancsi-
...tan Hobby-
...gondolkoz-
...gy tudtam

...azt is akar
...értem, Mac

...Ethel fél

...suttogott.

...bájolóan, h

...ba szedte l

...sék, megrá

...tel felnézet

...elhallgatott

...Hallg

...most.

...Igen!

...Minde

...Mac, egész

...tudod. Tal

...sakká és b

...Rajongó

...szembe, n

...volt, mint

...Allan ké

...bólintott.

...Remé

...ajka vonag

...És Ethel

...a férfi mel

...zetvételle

...gott.

...Még e

...Ha már en

...nom minde

agyonütöttem az időt, úgy, ahogy tudtam. Ebben az időben egyáltalán nem gondolkoztam, most legálább így vélem. Aztán Hobby eljött pához a te tervvel. Csupa kíváncsi-ságból szorongattam pá, hogy avasson be engem is, mert ő kétten rendkívül titkosan viselkedtek. Tanulmányoztam Hobbyal a terveidet, s úgy tettem, mintha mindent értenék. Terved rendkívül érdekel, ez tiszta valóság. Hobby beszélt nekem rólad, hogy te milyen pompás ember vagy, s végül szőnyűségeken kíváncsi lettem rád. Nos, megláttalak! Oly rengeteg tekintélyed volt előttem, mint meg soha más embernek! Tetszettél nekem! Oly egyszerűnek, erősnek és egészségesnek látszottál. És én azt óhajtottam: bár volna a kedves hozzáim! Te azonban egészen közönyös voltál. Hányszor gondoltam vissza arra az estére! Tudtam, hogy nos vagy, hisz Hobby mindent elmondott és eszembe sem jutott — akkor — hogy több lehetnék számodra, mint barátod. Kezdtél azonban kezdem feltételesenkedni Mandra. Boocsás meg, amiért a nevet említem! Ahol az ember járt-kelt, mindennél is gondoltam: miért ne lehetnék én Maud névelében? Ez nagyszerű volna! És akkor volna értelme a gazdagságnak is! Ez nem volt

— 521 —

azt is akartam, hogy egy kissé fáradozzál értem, Mac...

Ethel félhangon beszélt s helyenként csak suttogott. Mosolygott hozzá, lágyan és elbájolóan, hosszúra nyújtotta arcát és ráncba szedte homlokát, hogy szomorúnak lássék, megrázta szép fejét, rajongó tekintettel felnézett Allanra. Gyakran megindultan elhallgatott.

— Hallgattál engem, Mac? — kérdezte most.

— Igen! — felelt halkán Allan.

— Mindezt meg kellett neked mondanom, Mac, egészen nyíltan és becsületesen. Most tudod. Talán mindezek ellenére jó bajtársakká és barátokká válhatunk?

Rajongó mosollyal beletekintett Allan szemébe, mely csak oly fáradt és bánatos volt, mint azelőtt.

Allan két kezébe vette Ethel szép fejét és bölintott.

— Reményilem, Ethel! — válaszolt és fakó ajka vonaglott.

És Ethel követte ösztönét s egy pillanatig a férfi melléhez simult. Azután mély lélegzetvétellel felemelkedett és zavartan mosolygott.

— Még egyet, Mac! — kezdte újból. — Ha már ennyit mondtam, meg kell mondanom mindent. Birni akartalak és most az

data ezt át. Vágnak börtönök a sátra, s a kőhordó vonatok szakadatlanul robogtak elő a tárnákból s a mélységbe zúdították tartalmaikat. Az északi szelevent egy év alatt betöltötték, egyengették s az most óriási gépesítőket hordot dinamókkal, hűtőgépekkel és ózontermelő készülékekkel. Ot évvel a munka újrafelvételé után Amerika és Bermuda aknai annyira közelítették egymáshoz, hogy Allan a hegyen keresztül dróttalan uton telefonálhatott Stromnak, s ki Bermudában parancsnokolt. Allan irány-aknákat ásott s az egész világ feszülten várta a pillanatot, melyben a tárnák össze-találkoznak. Még tudományos körökben is voltak fértak, akik kétségbe vonták, hogy a tárnák egyáltalán találkozhattának. Az óriási sziklatömegeknek, a hőszögnek, a vas és az elektromos energiák rengeteg tömege-nek szükségképp befolyásolások kellett a leg-pontosabb műszerek működését. Am ami-kor az irányaknak tizenöt kilométernyire közelítettek egymáshoz, a szeizmográf már jelezte a tárnákban végbemenő robbanásokat. Az építkezés tizenötödik évében az irányaknak találkoztak. A számítások tizenhárom méternyi magassági és-tíz méternyi oldalterest mutattak ki, olyan külön-

— 528 —

— 525 —

enyém vagy! Am hallgass rám: most azt akarom, hogy bizzál bennem és szeress engem! Ezt elérni az én feladatom! Szép sorjában, hallod, Mac; ez az én dolgom és én hiszek benne, hogy sikerülni fog! Mert ha ezt nem hihetném, akkor halálosan boldogtalan volnék. — Most jó éjszakát, Mac!

És lassan, fáradtan, támoilyogva eltávozott.

Allan ott maradt állva a kandalló mellett és nem mozdult. Miközben fáradt tekintetét körüljáratta a termen, amelyben idegen volt, elgondolta, hogy élete ez asszony oldalán talán mégsem lesz oly vigasztalanul sivár, mint ahogy gondolta.

5.

“Alagut!”

“Sázezer ember!”

És eljöttek. Mezei munkások, bányászok, napszámosok, csirkefogók. Az alagut úgy vonzotta őket, mint valami óriási mágnes. Eljöttek Ohioból, Illinoisból, Iovából, Wisconsinból, Kansashól, Nebraskából, Coloradóból, Kanadából és Mexikóból. Különvonatok iramlottak végig az Államokon. Észak-Carolinából, Tennesseeből, Alabamából s Georgiaiából özönlöttek a fekete zászlóaljok. Sok ezer katonája a nagy hadseregnek, kiket egykor elűzött az alagut réme, visszatért.

S ZOLTÁN.

mindegyik ár... a másik ér... gy mozogtak... körben, mint... helyek egymás... pra ugyanazt... a jobbpártól... sa, újra meg... lyton egymás... annak, valójáj... znak, semmi... később pedig... gy tüzeltek... páncélos ha... a mikor vélet... mást és mégis... ellen manő... küzdelmek, a... ka volt; nekik... ez volt: az... történt ve... ték, szórakozás... egymás ellen... stant! — most... volna megmon... van versengtek... zták — miután... asra agyarkod... niába keresték... kis vérengzés... új emberek... zformán szigo... ind a kettőjük... félretolták ó... miért is ócsá... van buzgón!... ak el annyi e... gy egymásnak... k!... Milyen... zás! Vannak... a kik ezt szive... ettük!... nem gondolhat... kis lelki furda... már igazán jó... barátok, a kik... ani és nem tud... másnak, de na... beszélgetnek el... tetlenül találko... csak nagyrit... mindig csak... jutot eszembe!... egyik őszszakál... si befordult ve... puján. — Az a... hogy a milyen... ultünk mindig... bár tulajdon... kerestük a talál... is egymás mel... i!... szükségét érez... először őszin... az öregember... yan régen ván... ott... glehet, mert mi... tunk egyebet a... gy-egy dízsirhe... gyobb részt egy... táblában van... ES JÁTÉK... mesélte egy szí... különös állapotban... kolából. A ruhája... ukasztva. Kisebb... itak a kis kabátján... rőtön láttam, hogy... n balesetnek, hanem... k esett áldozatul... kiáltottam rá, —... sirva vallotta be:... ot játszottunk és én... tháli sajt...

A m

Am pá ezt mondta: Lehetetlen! Az idén ja-
szonfogatam apát, hogy álljon helyt érted.
len a kezre kezdett játszani. Honapokig
malmomra hajította a vizet, — a sors hirtel-
gedt! A szél, a kizárás, a csőd, mindez
zeledni kezdett. Mac, én bűni akartalak te-
válti! És e perctől kezdve igyekeztem kö-
hogy te most felszabadultál, Mac! Szabad
surtam Maudert, tudatára ébredtem annak,
gyok, Mac, nagy egóista! És miközben még
toan szenvedtem akkor. De én egóista va-
szom nekem! Rettenetes volt és én borzasz-
nem történte téhessen a borzasztó. Eskü-
mindent odaadtam volna azért, hogy meg-
Azán jött a katasztrófa. Hígy nekem,
gyon boldogtalan voltam!

— 527 —

Am pá ezt mondta: Lehetetlen! Az idén ja-
szonfogatam apát, hogy álljon helyt érted.
len a kezre kezdett játszani. Honapokig
malmomra hajította a vizet, — a sors hirtel-
gedt! A szél, a kizárás, a csőd, mindez
zeledni kezdett. Mac, én bűni akartalak te-
válti! És e perctől kezdve igyekeztem kö-
hogy te most felszabadultál, Mac! Szabad
surtam Maudert, tudatára ébredtem annak,
gyok, Mac, nagy egóista! És miközben még
toan szenvedtem akkor. De én egóista va-
szom nekem! Rettenetes volt és én borzasz-
nem történte téhessen a borzasztó. Eskü-
mindent odaadtam volna azért, hogy meg-
Azán jött a katasztrófa. Hígy nekem,
gyon boldogtalan voltam!

Am pá ezt mondta: Lehetetlen! Az idén ja-
szonfogatam apát, hogy álljon helyt érted.
len a kezre kezdett játszani. Honapokig
malmomra hajította a vizet, — a sors hirtel-
gedt! A szél, a kizárás, a csőd, mindez
zeledni kezdett. Mac, én bűni akartalak te-
válti! És e perctől kezdve igyekeztem kö-
hogy te most felszabadultál, Mac! Szabad
surtam Maudert, tudatára ébredtem annak,
gyok, Mac, nagy egóista! És miközben még
toan szenvedtem akkor. De én egóista va-
szom nekem! Rettenetes volt és én borzasz-
nem történte téhessen a borzasztó. Eskü-
mindent odaadtam volna azért, hogy meg-
Azán jött a katasztrófa. Hígy nekem,
gyon boldogtalan voltam!

— 526 —

Am pá ezt mondta: Lehetetlen! Az idén ja-
szonfogatam apát, hogy álljon helyt érted.
len a kezre kezdett játszani. Honapokig
malmomra hajította a vizet, — a sors hirtel-
gedt! A szél, a kizárás, a csőd, mindez
zeledni kezdett. Mac, én bűni akartalak te-
válti! És e perctől kezdve igyekeztem kö-
hogy te most felszabadultál, Mac! Szabad
surtam Maudert, tudatára ébredtem annak,
gyok, Mac, nagy egóista! És miközben még
toan szenvedtem akkor. De én egóista va-
szom nekem! Rettenetes volt és én borzasz-
nem történte téhessen a borzasztó. Eskü-
mindent odaadtam volna azért, hogy meg-
Azán jött a katasztrófa. Hígy nekem,
gyon boldogtalan voltam!

Am pá ezt mondta: Lehetetlen! Az idén ja-
szonfogatam apát, hogy álljon helyt érted.
len a kezre kezdett játszani. Honapokig
malmomra hajította a vizet, — a sors hirtel-
gedt! A szél, a kizárás, a csőd, mindez
zeledni kezdett. Mac, én bűni akartalak te-
válti! És e perctől kezdve igyekeztem kö-
hogy te most felszabadultál, Mac! Szabad
surtam Maudert, tudatára ébredtem annak,
gyok, Mac, nagy egóista! És miközben még
toan szenvedtem akkor. De én egóista va-
szom nekem! Rettenetes volt és én borzasz-
nem történte téhessen a borzasztó. Eskü-
mindent odaadtam volna azért, hogy meg-
Azán jött a katasztrófa. Hígy nekem,
gyon boldogtalan voltam!

— 523 —

Am pá ezt mondta: Lehetetlen! Az idén ja-
szonfogatam apát, hogy álljon helyt érted.
len a kezre kezdett játszani. Honapokig
malmomra hajította a vizet, — a sors hirtel-
gedt! A szél, a kizárás, a csőd, mindez
zeledni kezdett. Mac, én bűni akartalak te-
válti! És e perctől kezdve igyekeztem kö-
hogy te most felszabadultál, Mac! Szabad
surtam Maudert, tudatára ébredtem annak,
gyok, Mac, nagy egóista! És miközben még
toan szenvedtem akkor. De én egóista va-
szom nekem! Rettenetes volt és én borzasz-
nem történte téhessen a borzasztó. Eskü-
mindent odaadtam volna azért, hogy meg-
Azán jött a katasztrófa. Hígy nekem,
gyon boldogtalan voltam!

Am pá ezt mondta: Lehetetlen! Az idén ja-
szonfogatam apát, hogy álljon helyt érted.
len a kezre kezdett játszani. Honapokig
malmomra hajította a vizet, — a sors hirtel-
gedt! A szél, a kizárás, a csőd, mindez
zeledni kezdett. Mac, én bűni akartalak te-
válti! És e perctől kezdve igyekeztem kö-
hogy te most felszabadultál, Mac! Szabad
surtam Maudert, tudatára ébredtem annak,
gyok, Mac, nagy egóista! És miközben még
toan szenvedtem akkor. De én egóista va-
szom nekem! Rettenetes volt és én borzasz-
nem történte téhessen a borzasztó. Eskü-
mindent odaadtam volna azért, hogy meg-
Azán jött a katasztrófa. Hígy nekem,
gyon boldogtalan voltam!

— 522 —

Am pá ezt mondta: Lehetetlen! Az idén ja-
szonfogatam apát, hogy álljon helyt érted.
len a kezre kezdett játszani. Honapokig
malmomra hajította a vizet, — a sors hirtel-
gedt! A szél, a kizárás, a csőd, mindez
zeledni kezdett. Mac, én bűni akartalak te-
válti! És e perctől kezdve igyekeztem kö-
hogy te most felszabadultál, Mac! Szabad
surtam Maudert, tudatára ébredtem annak,
gyok, Mac, nagy egóista! És miközben még
toan szenvedtem akkor. De én egóista va-
szom nekem! Rettenetes volt és én borzasz-
nem történte téhessen a borzasztó. Eskü-
mindent odaadtam volna azért, hogy meg-
Azán jött a katasztrófa. Hígy nekem,
gyon boldogtalan voltam!

Németországból, Angliából, Belgiumból,
Franciaországból, Oroszországból, Olaszor-
szágból, Spanyolországból és Portugáliából
ömlöttek az építkezés színhelyére.

A holt álagut-városok feltámadtak. A
zöld és poros óriási üvegesarnokokban újból
izzottak a sápadt holdak; a daruk újra jár-
tak; fehér gőzfelhők üzték egymást, a fe-
kete füst kavargott, mint azelőtt. A készü-
lő épületek vasvázában árnyak kusztak ide-
oda, fenn és lemn nyüzsgött az embersoka-
ság. A föld rengett, a lerakódóhelyek sipol-
va és zugva újból port, gőzt, fekete füstöt,
fényt és tüzet okádtak az ég felé.

A new yorki, savannai, new orleansi és
sanfranciskói, a londoni, liverpooli, glasgo-
wi, hamburgi, rotterdami, oportói és bor-
dauxi kikötők temetőiben szunnyadó gőző-
sök ismét sűrű füstöt löktek ki kéményei-
ken keresztül, a csigák csörömpöltek. Az el-
hagyott kohók lármaztak és őrzöngtek, po-
ros gőzmozdonyok bujtak elő felszereikből
és újból lélegzetet vettek. A bányák felvo-
nói fokozott gyorsasággal kattogtak lefelé
az aknába. A nagy gép, mely a válság óta
lassan vonszolta magát előre, hirtelen zök-
kenéssel újra megindult. A munkátlanok
menhelyei, a kórházak termei kiürültek, a
csavargók eltűntek az országutakról. A
bankok és tőzsdék hangos izgalomban vol-

Németországból, Angliából, Belgiumból,
Franciaországból, Oroszországból, Olaszor-
szágból, Spanyolországból és Portugáliából
ömlöttek az építkezés színhelyére.

A holt álagut-városok feltámadtak. A
zöld és poros óriási üvegesarnokokban újból
izzottak a sápadt holdak; a daruk újra jár-
tak; fehér gőzfelhők üzték egymást, a fe-
kete füst kavargott, mint azelőtt. A készü-
lő épületek vasvázában árnyak kusztak ide-
oda, fenn és lemn nyüzsgött az embersoka-
ság. A föld rengett, a lerakódóhelyek sipol-
va és zugva újból port, gőzt, fekete füstöt,
fényt és tüzet okádtak az ég felé.

A new yorki, savannai, new orleansi és
sanfranciskói, a londoni, liverpooli, glasgo-
wi, hamburgi, rotterdami, oportói és bor-
dauxi kikötők temetőiben szunnyadó gőző-
sök ismét sűrű füstöt löktek ki kéményei-
ken keresztül, a csigák csörömpöltek. Az el-
hagyott kohók lármaztak és őrzöngtek, po-
ros gőzmozdonyok bujtak elő felszereikből
és újból lélegzetet vettek. A bányák felvo-
nói fokozott gyorsasággal kattogtak lefelé
az aknába. A nagy gép, mely a válság óta
lassan vonszolta magát előre, hirtelen zök-
kenéssel újra megindult. A munkátlanok
menhelyei, a kórházak termei kiürültek, a
csavargók eltűntek az országutakról. A
bankok és tőzsdék hangos izgalomban vol-

Németországból, Angliából, Belgiumból,
Franciaországból, Oroszországból, Olaszor-
szágból, Spanyolországból és Portugáliából
ömlöttek az építkezés színhelyére.

A holt álagut-városok feltámadtak. A
zöld és poros óriási üvegesarnokokban újból
izzottak a sápadt holdak; a daruk újra jár-
tak; fehér gőzfelhők üzték egymást, a fe-
kete füst kavargott, mint azelőtt. A készü-
lő épületek vasvázában árnyak kusztak ide-
oda, fenn és lemn nyüzsgött az embersoka-
ság. A föld rengett, a lerakódóhelyek sipol-
va és zugva újból port, gőzt, fekete füstöt,
fényt és tüzet okádtak az ég felé.

A new yorki, savannai, new orleansi és
sanfranciskói, a londoni, liverpooli, glasgo-
wi, hamburgi, rotterdami, oportói és bor-
dauxi kikötők temetőiben szunnyadó gőző-
sök ismét sűrű füstöt löktek ki kéményei-
ken keresztül, a csigák csörömpöltek. Az el-
hagyott kohók lármaztak és őrzöngtek, po-
ros gőzmozdonyok bujtak elő felszereikből
és újból lélegzetet vettek. A bányák felvo-
nói fokozott gyorsasággal kattogtak lefelé
az aknába. A nagy gép, mely a válság óta
lassan vonszolta magát előre, hirtelen zök-
kenéssel újra megindult. A munkátlanok
menhelyei, a kórházak termei kiürültek, a
csavargók eltűntek az országutakról. A
bankok és tőzsdék hangos izgalomban vol-

Németországból, Angliából, Belgiumból,
Franciaországból, Oroszországból, Olaszor-
szágból, Spanyolországból és Portugáliából
ömlöttek az építkezés színhelyére.

A holt álagut-városok feltámadtak. A
zöld és poros óriási üvegesarnokokban újból
izzottak a sápadt holdak; a daruk újra jár-
tak; fehér gőzfelhők üzték egymást, a fe-
kete füst kavargott, mint azelőtt. A készü-
lő épületek vasvázában árnyak kusztak ide-
oda, fenn és lemn nyüzsgött az embersoka-
ság. A föld rengett, a lerakódóhelyek sipol-
va és zugva újból port, gőzt, fekete füstöt,
fényt és tüzet okádtak az ég felé.

A new yorki, savannai, new orleansi és
sanfranciskói, a londoni, liverpooli, glasgo-
wi, hamburgi, rotterdami, oportói és bor-
dauxi kikötők temetőiben szunnyadó gőző-
sök ismét sűrű füstöt löktek ki kéményei-
ken keresztül, a csigák csörömpöltek. Az el-
hagyott kohók lármaztak és őrzöngtek, po-
ros gőzmozdonyok bujtak elő felszereikből
és újból lélegzetet vettek. A bányák felvo-
nói fokozott gyorsasággal kattogtak lefelé
az aknába. A nagy gép, mely a válság óta
lassan vonszolta magát előre, hirtelen zök-
kenéssel újra megindult. A munkátlanok
menhelyei, a kórházak termei kiürültek, a
csavargók eltűntek az országutakról. A
bankok és tőzsdék hangos izgalomban vol-

A nő, aki gögicsél

IRTA: KARINTHY FRIGYES.

Önagságával egy kávéházban ismerkedtem meg. Másik asztalnál ült, némely fiatalemberrel: nekem a kalapjával tünt fel és valami meghatározhatatlan mozdulattal, vállrándításkor. Nem különösebb más nőnél: ugy harmincöt körüli lehet, kicsit már elhasznált arc, szemek alatt iverk és a többi.

Mikor egyedül maradt, unalomból odamentem és beszélgetni kezdtem. Kiderült, hogy önagsága csupán szélesebb mint profilból látszott és a szája körül két ránc húzódik.

Tapasztalataim alapján rögtön kőszeltem vele, hogy ő milyen kedves és karsu és milyen sima az arca.

Összeesücsörítette a száját és így szólt hozzám:

— Ne bótoljon, mada euna!

Csodálkoztam ezen a hangon, mert kora arra engedett következtetni, hogy a sziszegő mássalhangzók használatát alkalma volt már elsajátítani. De gondoltam, ez csak olyan véletlen volt és elvittem vacsorázni, mert végeredményben elég esinos nő volt még.

Mikor az étlapot kezembevettem, önagsága összetapsikálta két kezét és így szólt:

— Jaj, jaj, Majditka ma folyepcenét eszt!

Udvariasan megjegyeztem neki, hogy örülök, hogy megtudtam, hogyan hívják, gyorsan megjegyeztem magamnak, hogy a kezét is festi és sugva megjegyeztem a pincérnek, hogy a mai számlát holnap fizetem, mert a fogolypeesenyére nem készültem.

Margit urhölgy egész további viselkedésében, a vacsora alatt megvolt ez a, hogy úgy mondjam gyermek báj, kivételt csupán étvágya képzett, mely egy teljesen kifejtett, hogy ne mondjam tulfejlett emberi szervezett táplálkozási igényeit, hogy úgy mondjam, jellemezte, hogy ne mondjam, tulozta.

A vendéglőtől néhány lépésnyire Margit urhölgy megállt egy bluzkereskedés előtt és gyermeket gügyögéssel lepityerítve száját, kedvesen nyafogni kezdett:

— Bü-hü-hü! Majditka bluzitát ataj! Majditka ataj! Bü-hü-hü!

A kérésnek ez a módja oly kedvesnek és ellenállhatatlannak rémlett, hogy be kellett mennem s megvettem a bluzt Margit urhölgynek, lakásomra küldetve a számlát.

Margit urhölgy ezután megjegyezte, hogy ilyen későn már nem mehet haza.

Lakásomhoz közel egy öreg ember mindenféle ronda kis kutyát árult, amik a zsebéből nyivákolnak elő. Margit urhölgy megállt és ugrálni kezdett:

— Jaj! Jaj! Tutyuta! Tutyuta! Vegyetek Majditkának tutyutát!

Ennyi gyermeteséggel szemben neveltséges lett volna ridegnek mutatkozni. Némi habozással két ujjam közé fogtam az egyik kutyát. Barna kis kutya volt és mikor az ember nem figyelt oda, hirtelen végignyalta az egész képét az embernek.

— Mennyibe kerül? — kérdeztem az öreg úrtól.

— Öt korona, — mondta az öreg ur.

— Három, — mondtam, mire a kis kutya nyikkant egyet és félreértette a tenyeremet, amit alájatartottam.

— Négy — mondta az öreg ur.

— Háromötven — mondtam.

— Jaj, tutyuta! — mondta Margit urhölgy, mire a kis kutya hirtelen úgy végignyalta a balszememet, hogy majd kilocsesant.

Megvettem a kis kutyát, de Margit urhölgy másnap kidobta. Tizenkettőkor, mikor hazajöttem. Margit urhölgyet még ágyban találtam. Kezefejével a szemét dörgölte és kedves gügyögéssel mondta:

— Majditka ebédelni ataj! Segitettem az öltözködésnél és azután ebédelni vittem.

Ezekután délután ötig velem volt. Az a homályos érzésem volt, hogy most már gondoskodnom kell erről a gyermeket kedélyről, mely sorsát ily bizalommal tette atyai kezeimbe.

Délután ötkor így szólt Margit urhölgy:

— Majditka moszt elmegy Majjiszthához, pipétezn!

Ugy kellett értenem, hogy Margit urhölgy egy Mariska nevű barátnőjét óhajtja meglátogatni és hogy "pipétezn" az ő sajátos, gyermeket szokásában beszélgést jelent.

Elkísértem Margit urhölgyet. Utközben néhány bolt előtt megálltunk és Margit urhölgy néhány ruhatárgyat kedves, gyermeket modorával kigügyögött a boltokból.

A Nagymező-uccában megfogta a kezemet és gyermekeken felszaladt velem egy ház negyedik emeletére. Udvariasan mosolyogtam és veleszaladtam. Erre megint leszaladt és a kapuban grimaszot vágott rám.

— Fi! Cuna báci!

És gyermeketegen leköpte a kabátom.

Udvariasan mosolyogtam. Margit urhölgy még néhány ilyen mókát csinált. Végre egy kapuban véglegesen megállt.

— Letzti! — mondta, hátba vágott és eltűnt.

Egy ideig vártam rá, de hogy nem jött, eluntam a topogást és lassan és gondolkodva visszamentem a kávéházba.

Nyolekor odajött értem.

— Vacojázni! Vacojázni! — tapsikált és elvitt egy vendéglőbe.

A vendéglőbe kiderült, hogy Margit urhölgy egy kedves, vékony kis aranylánccal lett közben gazdagabb. Gyermeketegen játszott az aranylánccal, kérdésekre, hogy honnan kapta. Mariska barátnőjéről beszélt.

Margit urhölgy gyermetesége a következő napok folyamán csak fokozódott intenzitásában. A kávéházban vöröspeesnyét játszottunk, a Andrassy-uton fogéskát és a színházban malmoztunk a pad alatt.

Délután ötkor Margit urhölgy mindenféle barátnőjét látogatta meg: hol a Nagymező-uccában, hol a Kálvin-téren, hol a Zugló-

ban volt dolga. Olyan kedvesen csirálta, hogy mindig el kellett kisérnem.

— Édes fiam, — mondtam egy napon, — ma nem kísérhetlek el, dolgom van az adóhivatalban.

Bucszúáskor Margit sirni kezdett.

— Bü-hü-hü! Majditkának nincs pénzükéje!

Odaadtam neki, ami nálam volt és gondolkodva indultam meg az adóhivatalba, ahonnan im már negyedszer figyelmeztettek.

Este a Tisza Kálmán-téren jöttem hazafelé. Az egyik pad felől kedves gügyögő hang állított meg:

— Eeki beeki, tengereeki tánc!

A hang ismerős volt, odamentem és Margitot ismertem fel, egy huszév körüli fiatalemberrel játszott valami kedves, gyermeketeg játékot.

Érdeklődésemre Margit sirni kezdett, majd hosszas faggatás után elmagyarázta, hogy a saját édes fiáról van szó, akivel véletlenül találkozott, hazajövet.

A magyarázat nem volt egészen valószínűtlen. Kezefogtam a fiatalemberrel, aki vigyorogva hallgatta végig a beszélgetést. Jó, keménykezü fiatalember volt.

Hazamenet dorgálni kezdtem Margitot, hogy minek hoz engem ilyen kellemetlen helyzetbe. Margit összetette két kezét és így szólt:

— Piti, piti, báci, tesszét meg-bocátani.

Nekem egész este fájt a szívem, különös szorongó érzésem voltak, egyszer a katonaságnál voltam így, valamelyik bajtársam ellopta a sapkám és én egy régi cilindert tettem a fejemre, úgy álltam ki a sorba és mindjárt éreztem, hogy ebből baj lehet.

Másnap a Koronahercog-utca-ba kísértem Margit urhölgyet. Felszaladt a barátnőjéhez és pedig megindultam gondolkodva, a kávéházba. Este, mikor hazamentem, Margitot már otthon találtam. Egy nagyon hosszú katonával ülték a pamlagon és kerekesske-gomboeska, hova szaladt a nyulacska játsszóttak. Mikor beléptem, Margit felugrott és elém szaladt.

— Jaj, a euna báci bejött ide! — mondta panaszosan, — bejött ide és mindig bánt engemet — hü-hü!

És két öklével gyermeketegen el-takarta a szemét.

Udvariasan felszólitottam a katonát, hogy ne bántsa Margit urhölgyet, s főleg ne az én lakásomon. A katona kissé zavartan távozott.

— Bü-hü-hü, — mondta Margit urhölgy. ...Majditka haragszik, Cuna báci!

Eléje álltam s gügyögé-re esücsörítve szájam, így szóltam neki:

— Majditka most szépen a nyaka közé szedi a lábát és el-med innen a szárdá fenébe, mert túllönbén olyat rudot, hogy kirepül Szoroksárra!

— Valóban? — mondta Margit urhölgy hibátlan kiejtéssel s végigmért. — Nem tudtam, hogy ilyen gyáva, lovagiatlan emberrel van dolgom.

És kisuhogott.

MOST IS.

Értek felejte, megbocsájtok!

A szomorúságot

Ugy öltözöm, mint köznapló ruhát.

Azt mondom: nincs már mondanivalóm;

És nincs tovább!

Eltökélt, szelid tagadás

Ugy tapad rám, mint óvó, puha kendő.

Semmi leendő.

Csak zengő, altató sohák

Kongatnak a szívemen.

Már nem tudom, kiért sírok,

(Cserélem, vagy feledtem!)

Ha néha sebtén

Fujom el este a lámpát

S felrémlik, mint álom, a régi ok.

Tán uj ok ellen fétisül nekem.

Mert az uj — idegen,

Mint vendéglátó házbán a cseléd.

Hogy tegezzem? Hogy mondjam a nevét?

Vendég vagyok csak; s nyütt podgyász velem.

Igy ösmerem

Szívem! —

(Kongatnak rajta félrevert sohák

Messze tüzvész-csodát.)

Benn valahol tabu-szentélyek vannak,

Órák, szavak, szobák!

S tudom, meghalok, ha nem tisztelem!

Jaj! Most is hazudok szegény, bolond magamnak!

Kaffka Margit

Bécsi tudós
a jelenlegi
ügyi miniszter
a Reichsra
jövő program
művelést ere
ja tenni a m
programot,
kal együttes
tani a minisz

A miniszter
a háboru utá
litikai és ga
föld termésé
nemesak az é
veszteségeit
hanem azért
megerősíté
van az exp
másrészt ren
a termelés b
mai türehet
rus áratat.

A miniszter
módokat, me
termelés foko
gazdálkodást,
ségét, biztosít
parlagon hev
művelés alá
ritják a term

A tervek
mészetesen p
a pénz kүүл
zott 25-30
kölesön révén
ni a kormány
ségeket bizony
érdekelte föld
dák adják ös

Különös fig
a kormány
ápolására, me
alatt rendtele
det és ez a
mékenység ro
kívül fontos

ipar megerős
irányban áll
volt Ausztria
átlag 274 kg.
tak egy hekt
szágban 168 k
ában, mindöss
A mesterséges
gével azt r
hogy Ausztria
millió koroná
szaporodik és
lesz biztosítá
javítása éven
koronával nö
értékét. Ezen
fordítani a
nyésztésre és
tojás-keresked

Dr. Wekerle
miniszterelnök
zelmultban a
ját a földm
ben. A mag
beszéde azon
gyarországi f
sával foglal
minden vágy
a termést
megakadályoz
művesek töm
akik nem jut
birtokokhoz,
gyuk a föld.
tok arra sün
hogy teljes
szert és poli
Az 1870-dik
terjedő idősza
sági termel
száma Ausztr
kedett, mig
mindössze 21
birtokosok sz
arányokban e
gyarországon.

Wekerle ar
adott kifejez
ben a földm
teljesítheti a
ben földet ju
ugy megoldás
kérdés is Ma
folytonosan
dése az orszá

HÉTRŐL HÉTRE, 1918. ÁPRILIS 19.

AZ IDŐGÉP

IRTA: H. G. WELLS.

I. BEVEZETÉS.

Az időjáró (legjobb, ha így nevezük) titokzatos fejtegetésekbe mélyedt. Szürke szeme csillogott, meg-megvillant, s arca, mely rendszerint sápadt volt, kipirult, meglevenedett. A tűz vidáman égött s az ezüsttilliomokból sugárzó légy, fehér fény keresztülsűrűsödött a poharainkban gyöngyöző s elenyésző buborékokon. Székeink — az időjáró szabadalmi — átölelték, dédelgették, úgy hogy nem is éreztük, hogy ülünk. Az a kényelmes, ebédutáni légkör fogott körül, melyben a gondolat, ledobva a pontoság békéjét, bájos szabadsággal száguld ide s tova. Ily módon beszélt ő is nekünk, sovány mutatóujjával jelezve a fordulatokat, mialatt ott ültünk s lustálkodva esodálkozunk szelleme termékenységén s azon a komolyságon, amelylyel ezt az új paradoxont — mert annak tartottuk — fejtegeti.

Figyeljétek jól ide, mert szembe kell szállnom néhány csaknem általánosan elfogadott gondolattal. Például, az egész geometria, ahogyan az iskolában tanítják, téves felfogáson alapul. Nem lesz sok, ha ennyit kívánsz tőlünk bevezetésül? — szölt közebe a vitatkozó hajlamú, vörös Filby.

Eszem ágába sines azt kívánni, hogy bármit is elfogadjatok kellő megokolás nélkül. Csak hamar be fogtok látni annyit, a mennyire szükségem van. Azt természetesen tudjátok, hogy a matematikai vonalnak — egy vastagság nélküli vonalnak — nincs érzéki léte. Ezt tanultátok, nemde? Épp így nincs a matematikai síknak sem. Ezek pusztán elvonatkozások.

Ugy van, szölt a pszichológus.

Nem lehet továbbá érzéki léte oly kockának sem, amelynek csak szélessége, hossza és vastagsága van.

Nem áll, szölt Filby. Bizonyos, hogy a tömör testek érzékelhetők. Minden létező...

Igy gondolkozik a legtöbb ember. De várj csak egy pillanatra. Érzékelhető-e valamely időtlen kocka?

Nem értelek, szölt Filby. — Lehet-e érzéki léte oly kockának, amely végtelen kis ideig sem tart?

Filby elgondolkozott. — Nyilvánvaló — folytatta az időjáró, — hogy az érzéki léthez minden testnek négy mértetre van szüksége; hosszúságra, szélességre, vastagságra. De testünk természetesen gyarlósága folytán, a melyet nyoban kifejték, nagy hajlamunk van arra, hogy ezt a tényt ne vegyük észre. Valósággal négy mértet van, a három térméret és a negyedik méret — az idő. Mindazonáltal megvan az emberben az a hajlandóság, hogy a három előbbi helytelenül különböztesse meg az utóbbtól, pusztán azért, mert tudatunk véletlenül ez utóbbi irányában mozog éltünk kezdetétől fogva életünk végeig.

Ez — szölt egy ifju legény-

ke, miközben görcsösen erőlködött, hogy eigarettáját újra meggyújtsa a lámpa fölött, — ez... valóban fölötte világos.

Már most nagyon feltűnő dolog, mennyire nem vették ezt a tényt figyelembe, — folytatta az időjáró, alig észrevehetően elmosolyodva. — Valósággal ez a negyedik méret, bár sokan, akik beszélnek a negyedik méretről, nem tudják, hogy ez az. Nem egyéb, mint az idő szemléletének sajátos módja; nincs más különbség az idő s a többi három térméret között, csak az, hogy tudatunk az idő irányában mozog. De akadtak bolondok, akik helytelenül fogták fel ezt a gondolatot. Bizonyára mindnyájan hallottátok, mit mondanak erről a negyedik méretről!

Én nem hallottam, szölt a vidéki polgármester.

Röviden így áll a dolog. Matematikusaink szerint a térnek három mérete van: hosszúsága, szélessége és vastagsága, s a tér mindenkor meghatározható három derékszögű sík viszonyával. De néhány bölcselkedő azt kérdezte, miért van éppen három mérete, miért ne volna a három méretnél kivül más merőleges irány is a térben? — s megpróbálták négy méretű geometriát szerkeszteni. Egy hónapja lehet, hogy Newcomb Simon tanár erről tartott előadást a new yorki matematikai társaság ülésén. Tudjuk, hogy kétféleképpen lehet elváltatni a három méretű sík felületen ábrázolhatunk három méretű tömör testeket. Már most ezek az urak azt gondolták, hogy három méretű idomokkal hasonló módon ábrázolhatunk négy méretűt, ha meg tudnak birkózni a négy méretű távlatannal. Megértették?

Azt hiszem igen, dörmögött a vidéki polgármester s összerándolva homlokát, mely szemléldésbe merült, miközben ajka meg-megrándult, mintha rejtélyes szavakat ismételt volna.

Igen, azt hiszem, most már értem, szölt egy idő múlva, futólag szinte átszellemülve.

Nem tagadom, magam is foglalkoztam egy ideig ezzel a négy méretű geometriával. Rájutottam néhány érdekes eredményre. Például, itt van egy esomó arekép. Nyolceves, tizenöt éves, tizenhétéves, huszonháromeves ember areképe és így tovább. Mindezek nyilvánvalóan ugy tekinthetők, mintha valamely emberi lénynek, amely négy méretnél állandó és változhatatlannal, a három méretű ábrázolásához tartozó metszetek volnának.

A tudományos világ, — folytatta az időjáró — miután a mondottak megemésztésére rövid szünetet engedett, — tisztában van azzal, hogy az idő nem egyéb, mint bizonyos fajta tér. Ime itt van egy népszerű tudományos ábra, egy időjelentés. Ez a vonal, a melyet ujjammal jelzek, mutatja a barométer ingadozását. Tegnapelőtt ilyen magas volt, tegnapelőtt éjszaka esett, ma reggel újra emelkedett s így szállt lassacskán fölfelé; egészen eddig. Bizonyos, hogy a higany nem

járta be ezt a vonalat a tér általánosan ismert méretei közül egyiknek az irányában sem. De bizonyos az is, hogy bejárta ezt a vonalat, s ebből az következik, hogy ez a vonal az idő méret irányába esik.

De — szölt az orvos, rámeredve egy szendarábra a tűzben, — ha az idő csakugyan nem egyéb, mint a tér negyedik mérete, mért tekintik illetve mért tekintették mindig olyasvalaminek, ami különbözik a tértől? S mért nem mozoghatunk ide-oda az időben is úgy, mint a tér bármelyik más irányában?

Az időjáró mosolygott. — Teljesen bizonyos, hogy szabadon mozoghatunk a térben? Jobbra és balra mehetünk, hátra és előre elég szabadon mozoghatunk, s az emberek meg is tették ezt mindenkor. Mengedem, hogy két méret irányában szabadon mozogunk. De hogy mozogunk fölfelé és lefelé? A nehézkedés akadályoz ebben.

Nem egészen, — szölt az orvos. — Hát a léghajók?

De mikor még nem volt léghajó, nem tudtunk függélyes irányban mozogni, ha eltekintünk az ugrándozástól s a felület egyenlőtlenségeitől.

De egy kissé mindig tudtunk fölfelé és lefelé mozogni, — szölt az orvos.

Könnyeiben, sokkal könnyebben lefelé, mint fölfelé.

De az időben egyáltalán véve nem mozoghatunk: a jelen pillanattól nem válhat el.

Édes, jó uram, éppen ebben nincs igazad. Éppen ebben nincs igaz a egész világnak. Szüntelenül elváltunk a jelen pillanattól. Szellemünk, amely a nyugtalan és kiterjedés nélkül való, a bölcsőtől kezdve a sűrű egyenlő gyorsasággal mozog az idő méret irányában. Ugy, amint lefelé utaznánk, ha életünket ötven mérföldnyi magasságban kezdenők meg a föld felszínén fölfelé.

De a legnagyobb nehézség az — vágott közbe a pszichológus, — hogy míg a tér minden irányában mozoghat az ide-oda, addig az időben mozdulni sem tudsz.

Ez a magva nagy fölfedezéseimnek. De nincs igazad, ha azt mondod, hogy az időben nem mozoghatunk. Ha például nagyon élénken visszaidézek emlékezetembe valami múlt eseményt: visszamegyek arra a pillanatra, a melyben történt; ilyenkor, amint mondjátok, máshol jár az eszem. Hátra ugrom egy pillanatra. Természetesen nincs módunkban megmaradni a múltban hosszabb ideig, mint ameddig például a vadember vagy valamely állat megmaradhat hat láb magasságban. De miútt ember ebben a tekintetben már fölülmulja a vadat. Léghajóban mehet lefelé a nehézkedés ellenére is. Mért ne remélje tehát azt, hogy végül képes lesz megállni vagy mozgását gyorsítani az idő méretben, sőt ha úgy tetszik, képes lesz visszafordulni s ellenkező irányban is utazni!

— Oh, ez már — kezdte Filby, mégis...

— Miért nem? — szölt az időjáró.

— Ez nem fér össze az észszel... szölt Filby.

— Miféle észszel? — kérdezte az időjáró.

— Okoskodással azt is bebizonyíthatod, hogy a fehér fekete, — szölt Filby: — de azért tényleg sohasem fogsz meggyődni róla.

Meglehet, — szölt az időjáró. — De most már kezditek látni, mily irányban foglalkoztam a nagyméretű geometriával. Régóta volt sejtésem olyan gépről, —

Amelylyel utazni lehet az időben! — kiáltott közbe az ifju legényke.

Amely utazhat tetszés szerint a tér és idő minden irányában, amint a gépész akarja.

Filby beerte azzal, hogy felkaecagott.

De vannak kísérleti bizonyítékaim, — szölt az időjáró.

Pompás eszköz volna a történetíró számára, — jegyezte meg a pszichológus. — Az ember viselkedését a múltba, hogy igazolja például a hastingsi csatáról elfogadott adatokat!

Nem gondolod, hogy kissé nagy feltűnést keltenél? — szölt az orvos. — Őcsinknek, nem nagy türelmük volt az anakronizmusok iránt.

Az ember magának Homérosznak és Plátónak a szájából tanulhatja görögül — vélekedett az ifju legényke.

De akkor meg is buktatnának ám a szigorlaton. A német tudósok annyira kiművelték már a görög nyelvet.

Hát akkor ott van a jövő, — szölt az ifju legényke. Nem is rossz, ha az ember elgondolja! Elhelyezhetné összes pénzét, ott hagyná jó kamatra, hadd szaporodjék, s azután rohanna előre hanyattbomlok!

Hogy fölfedezzen oly társadalmat, — szöltam én, — a mely szigorúan kommunisztikus alapon áll.

Valamennyi tulzó, vad elmélet közül — kezdte a pszichológus.

Magam is gondoltam, s azért nem is beszéltem róla soha, mig csak...

Van rá kísérleti bizonyítékod? — kiáltottam. — Igazolni akarod ezt?

Lássuk a kísérletet! kiáltott Filby, — akinek elméje kezdett már kifáradni.

Lássuk mindenesetre a kísérletet, — szölt a pszichológus, bár tudom, hogy humbuk csak az egész.

Az időjáró mosolyogva körül nézett. Majd egyre szelíden mosolyogva, s kezét nadrágja zsebébe mélyítve, lassan kiballagott a szobából. Hallottuk, amint püspökében végigcsoszogott a laboratóriumába vezető hosszú folyosón.

A pszichológus ránk tekintett. — Kívánsi vagyok — szölt, — mi lesz ebből?

(Folytatjuk.)